

Länsstyrelsen
Skåne

Underhåll av markavvattningsföretag och vattendrag i Skåne län

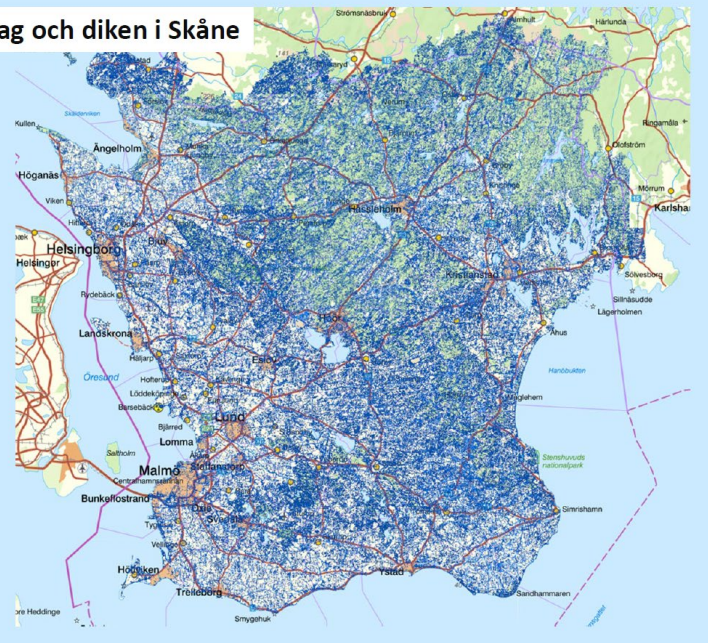
Markavvattningshandläggarträff 2023
8-9 november 2023, Stockholm

Venus Krit, Robert Engström & Jean Niyongabo
Vattenhandläggare / Vattenenheten

Dikningsföretag i Skåne

Dikningsföretag och diken i Skåne

Fler än 5000 df

Venus, Robert & Jean
Vatteningenheten, Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen
Skåne

Anmälan om rensning enligt 11
kap. 15 § miljöbalken

Anmälan skickas till:
e-post: skane@lansstyrelsen.se
Länsstyrelsen Skåne
Miljöavdelningen
205 15 Malmö

1 Dikes- eller torrläggningsföretag

Namn på diknings- eller torrläggningsföretaget		
Berörda fastigheter		
Socken	Nummer på dikningsföretaget	Kommun

2 Kontaktperson för dikningsföretaget (sökande)

Namn		e-post	
Adress		Postnummer	Ort
Telefon bostad	Telefon dagtid		Mobiltelefon

3 Annan kontaktperson / Entreprenör

Namn		e-post	
Adress		Postnummer	Ort
Telefon bostad	Telefon dagtid		Mobiltelefon
Sökanden är			
☐ markägare ☐ entreprenör ☐ konsult/ombud ☐ arrendator ☐ dikningsföretag			

4 Fixpunkter

Är fixpunkterna kända av diknings- eller torrläggningsföretaget?
☐ ja ☐ nej
Är fixpunkterna användbara vid en inmätning?
☐ ja ☐ nej

5 Nuvarande markanvändning i närområdet (de markområden som berörs av dike, schaktmassor etc.)

Åker/vall	Kultur-/naturbetesmark	Skogsmark
Öppen vattenyta	Annan markanvändning	

6 Rensningsmetod

Grävning	Rensskopa	Slätterskopa
Annan rensningsmetod		

7 Bottenförhållanden

Finsediment	Sand	Grus
Sten	Annat	

8 Vad ska rensas bort?

Sediment	Växtlighet	Annat (ange vad)
----------	------------	------------------

9 Dominerande vegetation på slänterna

Träd	Buskar	Gräs
Lös jord (utan vegetation)	Annat	

10 Dikesslätens lutning

☐ 1:1 ☐ 1:2 ☐ 1:3 ☐ 1:4	Annat
---	-------

11 System i vilket vattnet går vidare

Namn på bäck/ å/ sjö		
Maximalt vattendjup i meter	Medelvattendjup i meter	Lägst vattendjup i meter
Maximalt vattenflöde i kubikmeter per sekund	Medelflöde i kubikmeter per sekund	Lägst flöde i kubikmeter per sekund

12 Tidigare rensning

När rensades aktuell sträcka senast?	Entreprenör	Telefon
Adress		

13 **Projektets genomförande**

Beräknad tidpunkt för rensningsarbetenas genomförande (ungefärligt datum)	
Var kommer rensmassorna att läggas upp/ bredas ut i området? (Markera på bifogad karta)	
Ange antal hektar för utläggning av rensningsmassorna	Ange massornas volym i kubikmeter
Finns det anledning att misstänka att massorna är förorenade? ☐ ja ☐ nej	

14 **Fiske**

Har kontakt tagits med berörd fiskevårdsförening?	
Om ja, ange kontaktpersonens namn och telefonnummer	
Finns fisk i vattendraget?	Om ja, ange vilka arter

15 **Dispens från fridlysningsbestämmelserna i 4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845)**

Finns det arter i vattendraget som skyddas av artskyddsförordningen? ☐ ja ☐ nej
Om ja, ska en ansökan om dispens från artskyddsförordningen (2007:845) skickas in tillsammans med anmälan. I informations del (se ovan) hittar du vilka underlag dispensansökan måste innehålla. Blanketten hittar du under blanketter naturvård .

16 **Övriga allmänna intressen som berörs**

Strandskyddsområde	Biotoskyddsområde	Skyddsområde för vattentäkt
Natur-/Kulturresevat, naturvårdsområde, naturminne eller Natura 2000-område, etc.		
Bedöms det uppenbart att fisket inte skadas?	Bedöms det uppenbart att allmänna intressen inte skadas?	

17 **Kompletterande information** (kan även bifogas på separat papper)

Tjockskalig målarmussla i de nedre delarna av Almaån.

Från publikationen *Musselinventering i några skånska vattendrag 2006 – med särskild fokus på tjockskalig målarmussla (Unio crassus)*, 2010

Större vattensalamander (*Triturus cristatus*)

Klockgroda (*Bombina orientalis*)

Foton från publikationen *Grodor ur ett skånskt perspektiv*, 2021

18 Bilagor som ska bifogas anmälan

- Översigtskarta med angiven skala och norrpil.
- Detaljerad karta med norrpil som tydligt visar de partier som har ett rensningsbehov och det område där rensmassorna är tänkta att placeras.
- Ritning av åtgärden (ange skala på ritningen)
- Yttrande från berörda nyttjanderättsinnehavare (fiskerättsägare, servitutsinnehavare, arrendatorer etc.)
- Yttrande från enskilt berörda (grannar, dikningsföretag, organisationer etc.)
- Fullmakt (om verksamhetsutövaren/markägaren företräds av ett ombud)

För att underlätta Länsstyrelsens handläggning bör fotografier över aktuellt vattenområde bifogas anmälan. Med fotografier som underlag kan handläggningstiden förkortas.

19 Underskrift

Ort och datum	Namnförtydligande
Namnunderskrift	

- Mejl
- Samtal
- Förenkling av rensningsärenden
- Nationell e-tjänst för rensningsärenden

Hur vi arbetar med tillsyn

Planerad/egeninitierad tillsyn

- Undvika rutinmässig rensning
- Inget självändamål att upprätthålla gamla dikesregleringar
- Markavvattningen och jordbruksdriften ska fungera väl
- Rensning bör som regel undvikas, såvida det inte föreligger ett uppenbart behov

Ett vattendrag med bra fall behöver i allmänhet inte rensas.

Undvik om möjligt att rensa

Det är inte ovanligt att diken rensas rutinmässigt med några års mellanrum, oavsett om det finns ett faktiskt behov eller ej. Ofta räcker det att någon tycker att diket ser "ostädigt" ut. Man bör dock inte se diket som en trädgård eller paranaläggning, utan ett stycke natur som kan besitta stora värden, om det bara får utvecklas lite mer ostört.

De flesta vattendrag i västra Skåne, såväl öppna som kulverterade, ingår i ett dikningsföretag. För dessa gäller att de enligt lag är skyldiga att underhålla den i förrättningen fastställda sträckningen och bottensektionen. Det finns dock inget självändamål i att okritiskt upprätthålla dikesregleringar som ofta är uppemot 100 år gamla. Andemeningen med lagen har ju varit att markavvattningen och därmed jordbruksdriften i avvattningsområdet skall fungera väl. Är bara dessa krav uppfyllda, finns ingen anledning att rensa.

Istället för att rensa rutinmässigt bör utgångspunkten för dikningsföretag, och andra som har öppna diken på sina marker, därför vara att rensning bör undvikas, såvida det inte föreligger ett uppenbart behov.

Behöver det rensas?

- Är det risk att byggnader, vägar, broar eller liknande skadas av översvämningar?
- Är vattenståndet så högt under odlingsäsongen att jordbruket försäras och/eller att skördeutfallet blir lidande?
- Sker dämning upp i avloppssystem från enskilda fastigheter?

Om svaret på dessa frågor är nej, finns det normalt ingen anledning att rensa diket, oavsett om bottenivån är högre än vad som fastslås i förrättningen, eller inte.

Åmansboken (2: upplagan, reviderad 2017), Saxån-Braåns Vattenråd, Ekologigruppen

Händelsestyrd tillsyn

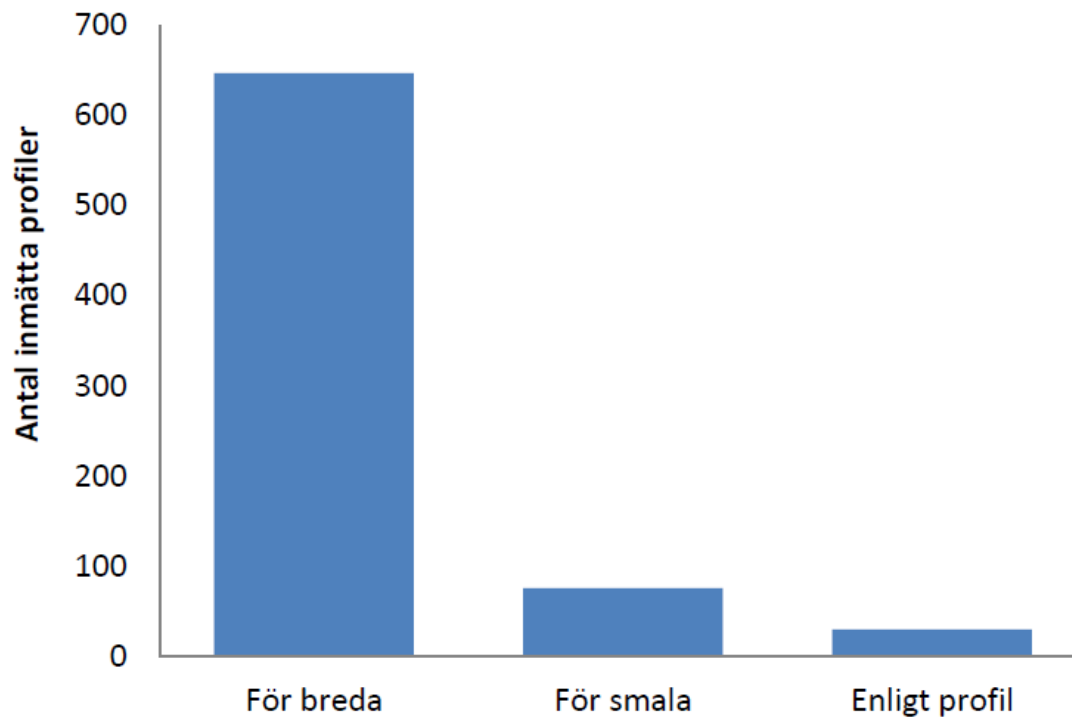

Venus, Robert & Jean
Vattenenheten, Länsstyrelsen Skåne

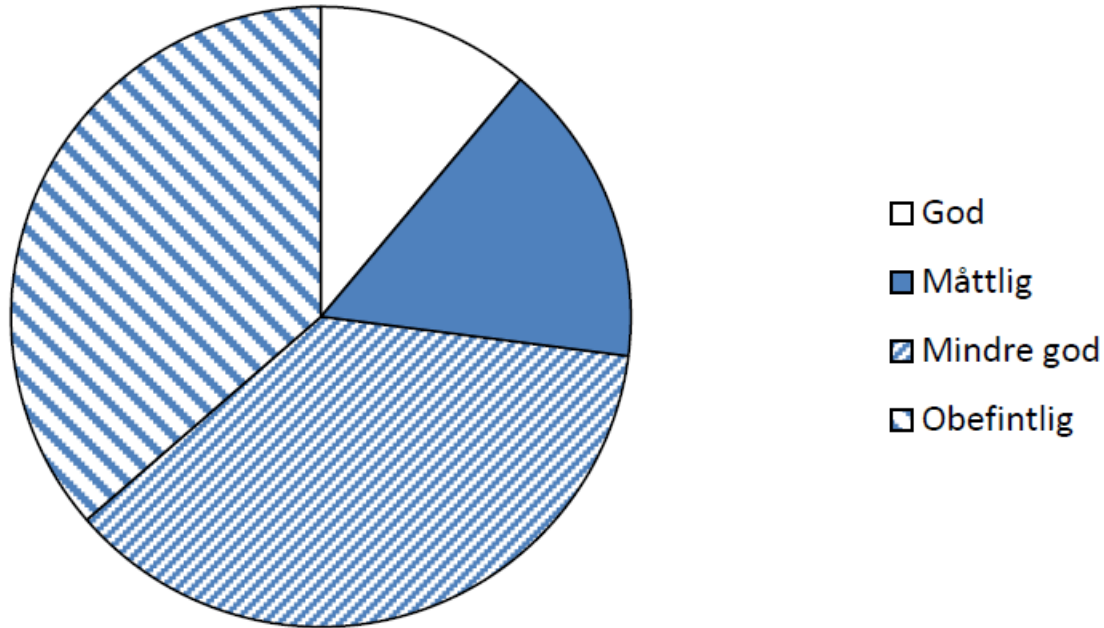
Projekt om tillsyn av dikningsföretag

Bild av hur de verkliga profilerna stämmer överens med tillstånden

Antal inmätta sektioner. 86% sektionerna var för breda, 10 % för smala och 4 % överensstämde med den profil som angetts i förrättningen.

Andel sektioner med beskuggning (%)

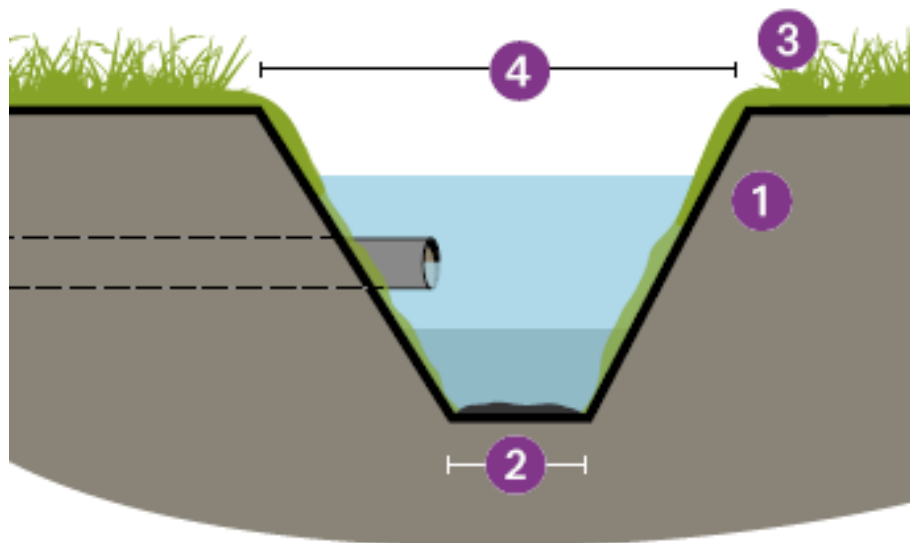

Andel sektioner med beskuggning. 11 % av sektionerna hade god beskuggning, 16 % måttlig, 37 % mindre god och 36 % hade obefintlig beskuggning.

Geometrisk rensning

Vid underhåll ska dikningsföretag ta hänsyn till:

1. Vattenstånd och flödet i df
2. Dikets bottenbredd och djup
3. Dikets släntlutning
4. Rensning: klippskoppa, grävsropa, etc.

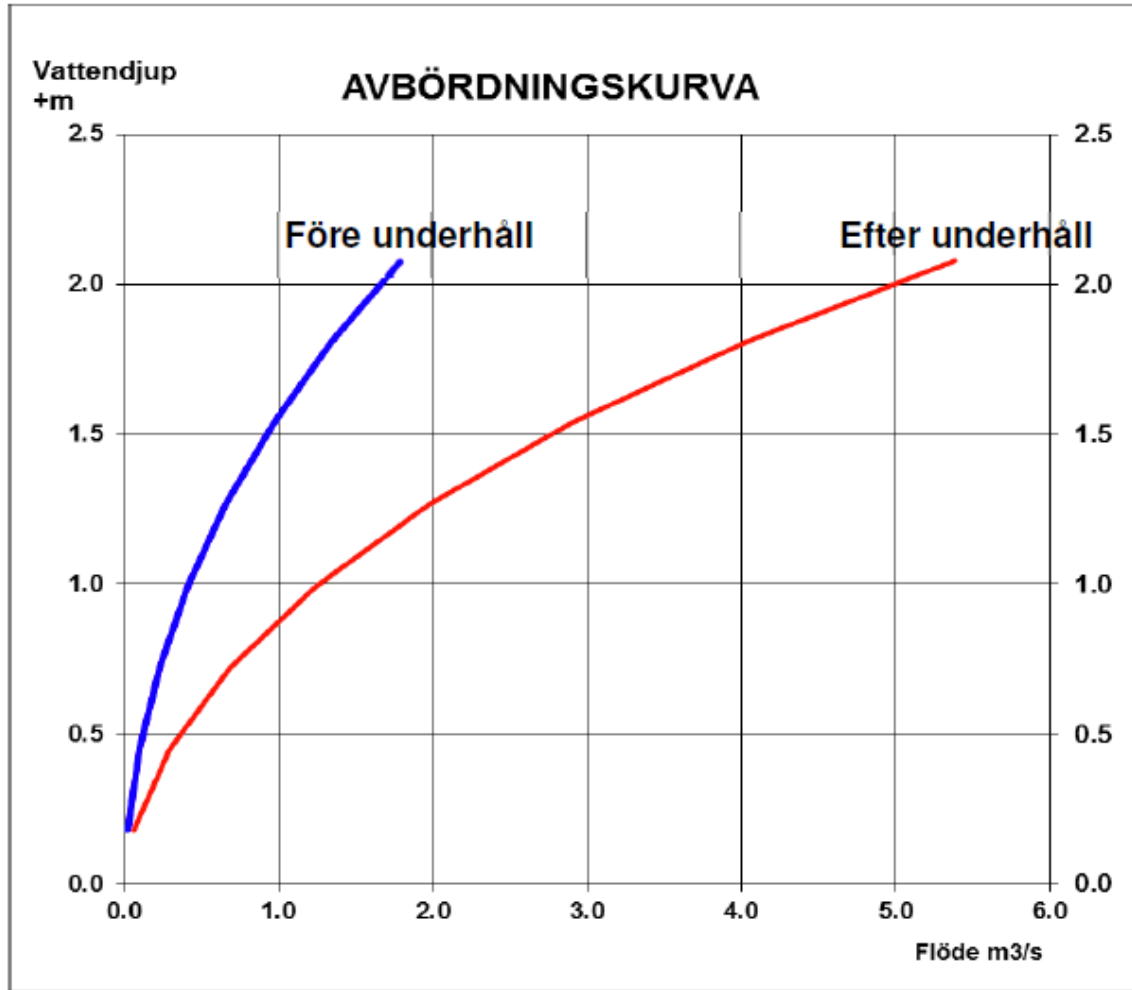

Täckdikningsutlopp till Höje ås huvudfåra (Foto: Nina Svenbro)

1	slänt
2	bottenbredd
3	dikeskrön
4	dagbredd

Venus, Robert & Jean
Vattenenheten, Länsstyrelsen Skåne

Funktionell rensning (i samband med flödet)

- Dansk modell
- Rensningsmetod
- klippning (åman)

Exempel på hur underhåll i ett vattendrag kan öka avbördningskapaciteten (modifierad efter Jordbruksverket, 2013)

Venus, Robert & Jean
Vatteningenheten, Länsstyrelsen Skåne

Miljöanpassat underhåll i Skånes utpekade värdefulla vattendrag

Vägledning och checklista för miljöanpassade
underhållsplaner

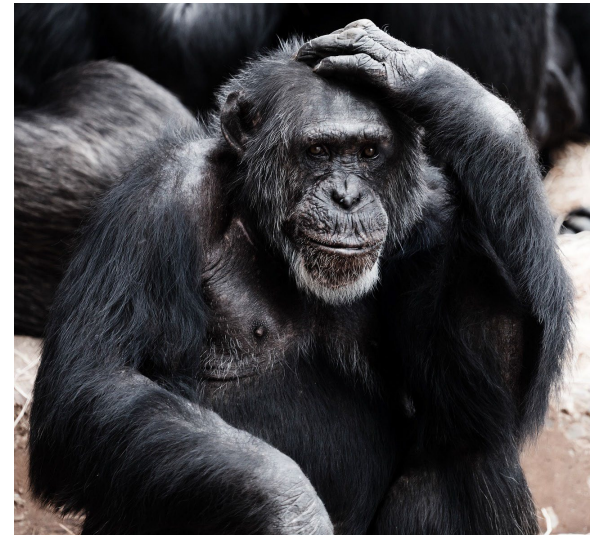

Venus, Robert & Jean
Vatteneheten, Länsstyrelsen Skåne

Underhållsplan för markavvattningsföretag

- Steg 0 – Fakta och underlag för att ta fram en underhållsplan
- Steg 1- Karakterisera och dokumentera underhållsbehov
- Steg 2 – Varför ska en underhållsplan tas fram, vilken är den långsiktiga målsättning för underhållsplanen
- Steg 3. Planera underhåll och åtgärder
- Steg 4. Samråd och information till grannar etc
- Steg 5. Genomföra underhållsplanen
- Steg 6. Följ upp och övervaka förändringar

Några frågor att tänka på ...

- NAP - för markavvattningsföretag?
- Geometrisk rensning (SE) eller funktionell rensning (DNK)?
- Trädhantering vid rensning? Någon policy?
- Går det att använda **AI** för att svara på dfs frågor?

Frågor?

Länsstyrelsen
Skåne